

Zaburzenia mowy i jej rozwoju u osób z wadą słuchu

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Wydział Lekarsko-Stomatologiczny
Kierunek studiów	Logopedia ogólna i kliniczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	ogólnoakademicki
Poziom kształcenia	II stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Logopedii i Emisji Głosu, Centrum Logopedyczne IPS UW, 02-927 Warszawa, ul. Karowa 20
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr hab. Natalia Siudzińska, prof. UW
Koordynator przedmiotu	dr hab. Natalia Siudzińska, prof. UW n.siudzinska@uw.edu.pl dr Kamila Potocka, k.potocka@uw.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	dr hab. Anita Lorenc, prof. ucz., anita.lorenc@uw.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr hab. Anita Lorenc, prof. ucz.

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	rok I, semestr 2		Liczba punktów ECTS
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)		30	1
seminarium (S)			
ćwiczenia (C)		15	0.5

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	45	2

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Studenci zapoznają się z podstawowymi informacjami z zakresu: audiologicznych podstaw surdologopedii, rozwoju i zaburzeń funkcji słuchowych oraz ich stymulacji u dzieci i dorosłych z uszkodzeniami słuchu i zaburzeniami przetwarzania słuchowego, zaburzeń mowy i języka u dzieci z uszkodzeniami słuchu, z charakterystycznymi objawami zaburzeń mowy i języka u osób niesłyszących.
C2	Studenci poznają zasady, metody i techniki terapeutyczne wykorzystywane w terapii surdologopedycznej.
C3	Studenci poznają zasady dostosowania działań usprawniających do wieku dziecka, głębokości uszkodzenia, zastosowanej protezy słuchu, uwarunkowań środowiskowo-społecznych, edukacyjnych.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	Ma poszerzoną wiedzę w zakresie językowo-komunikacyjnej i logopedycznej metodologii badań
W2	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę o zaburzeniach mowy w: afazji, dyzartrii, niedokształceniu mowy w związku ze zróżnicowanymi przyczynami: niedosłuchem
W3	Ma pogłębioną wiedzę w zakresie objawów językowych i pozajęzykowych charakterystycznych dla zaburzonego rozwoju mowy i nabytych zaburzeń mowy
W4	Ma pogłębioną wiedzę na temat metod korygowania wad wymowy, stymulowania rozwoju mowy u dzieci z opóźnieniami i zaburzeniami w jej opanowaniu
W5	Ma wiedzę w zakresie audiologicznych podstaw logopedii: zna szczegółowo przyczyny uszkodzeń słuchu oraz konsekwencje tego uszkodzenia dla rozwoju i funkcjonowania człowieka, zna zagadnienia dotyczące audiometrii mowy; zna urządzenia techniczne wykorzystywane w wychowaniu słuchowo-językowym osób z ubytkiem słuchu, zna zasady działania implantów ślimakowych, posiada aktualny stan wiedzy w zakresie technologii implantów ślimakowych.
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	Umie samodzielnie zaplanować i przeprowadzić diagnozę pacjenta z zaburzeniami mowy – rozwojowymi i nabytymi
U2	Umie przeprowadzić wywiad logopedyczny, umie prowadzić obserwację logopedyczną pacjenta, ocenić stan pacjenta, umie prowadzić notatki z obserwacji pacjenta
U3	Umie interpretować objawy zachowań pacjenta oraz wyniki badań medycznych
U4	Potrafi pracować w zespole, współpracować z lekarzem, psychologiem w zakresie stawiania diagnozy

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

	oraz planowania i weryfikowania terapii logopedycznej
U5	Potrafi w sposób zgodny z przyjętymi standardami opieki logopedycznej i medycznej przekazać pacjentowi i/lub jego opiekunom informacje o stanie jego mowy, określić zasady i warunki współpracy, przedstawić program postępowania logopedycznego

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	Docenia wartość wiedzy wypracowanej w różnych współpracujących ze sobą dziedzinach naukowych, stosowanej w logopedii
K2	Wykorzystuje wiedzę o zaburzeniach systemu językowego i mowy oraz wiedzę o etiologii zaburzeń i dysfunkcji mowy do planowania terapii logopedycznej, sprawowania opieki logopedycznej i prowadzenia terapii logopedycznej
K3	Ma świadomość odpowiedzialności za podejmowane działania diagnostyczno-terapeutyczne

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykład	Audiologiczne podstawy surdologopedii: fizjologia i patologia narządu słuchu, klasyfikacje zaburzeń słuchu, metody badania słuchu, protezowanie wad słuchu.	W1-W5, U1-U5, K1-K3
	Rozwój funkcji słuchowych w normie. Wychowanie słuchowe. Centralne zaburzenia przetwarzania słuchowego. Terapie i treningi słuchowe w kontekście zaburzeń APD. Jednostronne uszkodzenia narządu słuchu i ich konsekwencje.	
	Typologia zaburzeń mowy u osób z uszkodzonym słuchem. Głos a zaburzenia słuchu. Dyslalia audiogenna. Trudności gramatyczne u dzieci i młodzieży z uszkodzeniami słuchu.	
	Diagnoza surdologopedyczna. Narzędzia diagnostyczne.	
	Programowanie języka.	
	Metody wychowania językowego osób niesłyszących. Programowanie języka.	
	Metoda audytywno-werbalna.	
	Metoda werbo-tonalna.	
	Wczesna nauka czytania w terapii dzieci niesłyszących. Metoda krakowska J. Cieszyńskiej.	
	Metoda fonogestów. Naturalne, sztuczne i mieszane języki migowe	
	Wprowadzenie do tyflogopedii.	
Ćwiczenia	Diagnoza surdologopedyczna. Interpretacja wyników badań słuchu.	W1-W5, U1-U5, K1-K3
	Diagnoza surdologopedyczna. Narzędzia diagnostyczne	
	Wychowanie słuchowe, trening słuchowy – programowanie ćwiczeń.	
	Programowanie podsystemu fonetyczno-fonologicznego - elementy metody werbo-tonalnej	
	Programowanie języka - fleksja, leksyka, semantyka, składnia	
	Elementy tyflogopedii w praktyce.	

6. LITERATURA

Obowiązkowa

- Bieńkowska K. (2011), Słucham, mówię, jestem..., Program do oceny i terapii dzieci z wadą słuchu. Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci z Wadą Słuchu. Krosno.
- Cieszyńska-Rożek J. (2023) Symulacyjno-sekwencyjna nauka czytania 20 lat później. Centrum Metody Krakowskiej. Kraków.
- Cieszyńska J. (2000) Od słowa przeczytanego do wypowiedzianego. Droga nabywania systemu językowego przez dzieci niesłyszące w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym, Kraków 2000.
- Cieszyńska J., Korendo M. (2018). Metoda krakowska – techniki diagnozy, stymulacji i terapii zaburzeń rozwoju dzieci [w:] A. Domagała, U. Mirecka (red.) Metody terapii logopedycznej. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Cieszyńska J., Korendo M., (2008) Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6 roku życia, Kraków.
- Csanyi Y. (1995), Słuchowo-werbalne wychowanie dzieci z uszkodzonym narządem słuchu, WSiP.
- Kobosko J. (red.), (1999) Moje dziecko nie słyszy. Materiały dla rodziców dzieci z wadą słuchu, Warszawa.
- Kosmalowa J. (red.) (2001), Listy o wychowaniu dziecka z wadą słuchu. Poradnik dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym. Warszawa.
- Krakowiak K. Panasiuk M. 1992). Umiejętności komunikacyjne dziecka z uszkodzonym słuchem, UMCS, Lublin.
- Krakowiak K. 1986. Fonogesty, Lublin.
- Korzon A. (red.). Wychowanie słuchowe dzieci z wadą słuchu. Katowice.
- Krawiec M. Próby do badania kompetencji językowej dzieci 6-8 lat.
- Kurkowski Z.M. 1996. Mowa dzieci sześciolletnich z uszkodzonym narządem słuchu. Lublin 1996;
- Kurkowski Z. M. 2013. Audiogenne uwarunkowania zaburzeń komunikacji językowej. Wydawnictwo UMCS, Lublin.
- Listy o wychowaniu dziecka z wadą słuchu. Poradnik dla rodziców dzieci najmłodszych (1985), Warszawa.
- Lorenc A. 2016. Programowanie wczesnych etapów rozwoju językowego [w:] Kaczorowska-Bray K., Milewski S. (red.) Wczesna interwencja logopedyczna, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 413–432.
- Lorenc A., Dziedzic A. 2018. Metoda werbo-tonalna w praktyce logopedycznej [w:] A. Domagała, U. Mirecka (red.) Metody terapii logopedycznej. Wydawnictwo UMCS. Lublin, s. 47-62.
- Lówe A. 1983). Rozwijanie słuchu w zabawie, PZWL, Warszawa.
- Lówe A. 1981. Mamo naucz mnie rozumieć, PZWL, Warszawa.
- Gulip M. 2021. Nauczanie łączliwości składniowej czasownika jako element wychowania językowego dzieci z uszkodzeniami słuchu, Wydawnictwo UMCS, Lublin (fragmenty).
- Schmid-Giovannini S. 1996. Rady i wskazówki dla rodziców i wychowawców dzieci z uszkodzonym słuchem, WSiP
- Surdologopedia. Teoria i praktyka. 2015. (red.) E. Muzyka-Furtak, Harmonia Universalis, Gdańsk (wybrane rozdziały).
- Źródła internetowe:
- Trening słuchowy: <https://www.cochlear.com/us/en/home/ongoing-care-and-support/rehabilitation-resources/resources-for-adults/auditory-training-exercises>
- Materiały do ćwiczenia 6 dźwięków Longa: chrome-extension://efaidnbmnnpbpcjpcglclefindmkaj/https://razemdlasluchu.pl/wp-content/uploads/ksiazka_dzwieki-linga.pdf
- Bezpłatny kurs metody fonogestów:
- <http://fonogesty.eu/courses/wprowadzenie-do-metody-fonogestow-mowienie/>
- Link do publikacji stanowiącej wprowadzenie do kursu metody fonogestów:
- <https://cuedspeech.eu/pl/zasoby/fonogesty-w-europie-metoda-i-jej-zastosowanie/>

Uzupełniająca

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

Audiologia kliniczna. Zarys. (2003), red. Pruszewicz A, Wydawnictwo Akademii Medycznej, Poznań.

Audiologia kliniczna. (2005). red. M. Śliwińska-Kowalska. Łódź.

Bednarska B., Liwo H., Wasila K. 2015. Pierwsze kroki, dźwięki, słowa. Gdańsk.

Bouvet D. 1996. Mowa dziecka, WSiP.

Edukacja Niestyszących. Publikacja konferencyjna. (2011). Polski Związek Głuchych, Oddział Łódzki, Łódź.

Geppertowa L. 1968. Źródła trudności w przyswajaniu języka przez dzieci głuche, PWN, Warszawa.

Góralówna M. 1982. Listy o wychowaniu dziecka głuchego, WSiP, Warszawa.

Góralówna M., Hołyńska B. 1984. Rehabilitacja małych dzieci z wadą słuchu, PZWL, Warszawa.

Grabias S. 1994. Głuchota a język, UMCS, Lublin.

Kaczmarek B. 1986. Wzrokowa percepcja wypowiedzi słownych, UMCS, Lublin.

Kobosko J. (red.) 1999. Moje dziecko nie słyszy. Materiały dla rodziców dzieci z wadą słuchu, Warszawa.

Kosmalowa J. (red.) 2001. Listy o wychowaniu dziecka z wadą słuchu. Poradnik dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym. Warszawa.

Krakowiak K. 1986. Fonogesty, Lublin.

Kurkowski Z.M. 1996. Mowa dzieci sześciolletnich z uszkodzonym narządem słuchu. Lublin.

Listy o wychowaniu dziecka z wadą słuchu. Poradnik dla rodziców dzieci najmłodszych. 1985. Warszawa.

Lindner G. 1976. Podstawy audiologii pedagogicznej, PWN.

Lipińska A. 1999. Album, pamiętnik, kronika wydarzeń – technika wspomagająca rehabilitację (rewalidację) dziecka z uszkodzonym słuchem. [w:] J. Kobosko (red.) Moje dziecko nie słyszy. Materiały dla rodziców dzieci z wadą słuchu. Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niestyszących i Niedosłyszających „Człowiek-Człowiekowi”, Warszawa.

Lówe A. 1990. Wybór pism wyd. Szczecin.

Lówe A. 1995. Wychowanie słuchowe. Historia-metody- możliwości, PWN.

Perier O. 1992. Dziecko z uszkodzonym narządem słuchu WSiP.

Pruszewicz A. (red.) 2003. Audiologia kliniczna. Zarys. Poznań.

Schmid-Giovannini S. (1996), Rady i wskazówki dla rodziców i wychowawców dzieci z uszkodzonym słuchem, WSiP

Szymańska R. 1991. Kształcenie związków zgody i rzędu w wypowiedziach dzieci niesłyszających, Biuletyn Audiofonologii, T. III nr 1-4.

Śliwińska-Kowalska M. (red.) 2005. Audiologia kliniczna. Łódź.

Szubstarska D. 2019. Dialog i narracja, czyli co się mieści w opowieści. Gdańsk.

Szubstarska D., Bednarska B. Świat opowiadany. Scenariusze obrazkowe do zajęć rozwijających mowę z małymi dziećmi od 2 r.ż. Gdańsk.

Szubstarska D., Bednarska B. Nowy świat opowiadany. Scenariusze obrazkowe do zajęć rozwijających mowę z małymi dziećmi od 2 r.ż. Gdańsk.

Trochymiuk A. 2008. Wymowa dzieci niesłyszających. Analiza audytywna i akustyczna. Seria: Komunikacja Językowa i Jej zaburzenia (t.22), UMCS, Lublin.

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Wykład W1-W5, U1-U5 K1-K3	Zaliczenie pisemne	Próg zaliczeniowy min. 60% pkt.
Ćwiczenia W1-W5, U1-U5 K1-K3	Bieżące przygotowanie do ćwiczeń	Odpowiedź ustna
	Opracowanie ćwiczeń słuchowych i językowych w zależności od wieku rozwojowego	Prezentacja podczas ćwiczeń

8. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusu, w szczególności w oparciu o regulacje wynikające z § 26 ust. 1 i 2, § 27 ust. 3 oraz § 28 ust. 1 Regulaminu Studiów wskazanie liczby terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)

Na wykładzie: obecność jest obowiązkowa (dopuszczalne dwie nieobecności).

Na ćwiczeniach: obecność jest obowiązkowa (dopuszczalna jedna nieobecność)

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów
Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich